

Pesäpuu ry:n vuosikatsaus 2022

Muutos on aina myös mahdollisuus

Nopeasti muuttuva yhteiskunta, ennakoimattomat kriisit, polarisaatio ja demokratian mureneminen uhkaavat lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia. Pitkittyneet kriisit ilmenevät erityisesti mielenterveysongelmien, väkivallan, yksinäisyyden ja radikalisoitumisen lisääntymisenä. Lastensuojelun tarve on lisääntynyt, asiakasmäärät ylittyneet ja sijaishuollon asiakaspaikat täynnä. Laadukkaita, lasten tarpeista lähteviä sijoituksia on vaikea toteuttaa, ja viime aikoina kriisiä on lisännyt lastensuojelun työntekijäpula. Yksiköitä on suljettu. Sijaishuollon rooli on muuttunut ja sitä käytetään, ei ainoastaan viimesijaisena tukena, vaan myös korvaamaan puuttuvia perus- ja terveydenhuollon palveluja.

Suomen lastensuojelun onnistumiset, vahvuudet ja kehittäminen jäävät helposti ongelmien jalkoihin. Esimerkiksi kansallinen lapsistrategia, hyvinvointialueiden synty, työntekijöiden asiakasmitoitukset sekä lasten osallisuuden ja kokemusäänen kasvu ovat onnistuessaan merkittäviä edistysaskeleita hyvinvoinnin lisäämiseksi. Toivoa sopii, että myös toimintavuotena valmisteltu lastensuojelun kokonaisuudistus etenisi seuraavalla hallituskaudella.

Pesäpuun toiminnassa toimintaympäristön haasteet ovat lisänneet toimintamme palvelujen kysyntää. Resurssimme ovatkin hieman lisääntyneet vuosittain. Kasvu jatkui myös toimintavuotena ja mahdollistui lähinnä uusien kehittämishankkeiden ja uusien rahoituslähteiden avulla. Veikkauksen rooli ja tulevaisuus on osaltaan tuonut lisää epävarmuutta toiminnan kehittämiseen, ja lähivuosina valtion budjettirahoituksen määrän ei ennakoida kasvavan. STEA-rahoituksella oli toimintavuotena edelleen merkittävä, noin 65 prosentin osuus Pesäpuun rahoituksesta.

Pesäpuu on edistänyt toimintavuonna strategiansa mukaisia tavoitteita. Toiminnan painopiste on ollut lastensuojelun sijaishuollossa, sekä laitospäivä- että perhehoidossa. Jälkihuolto ja itsenäistymisen tukeminen ovat olleet luontevia alueita toiminnan laajentumiselle. Ilmiöpohjaisesti olemme edistäneet lasten ja nuorten osallisuutta ja kokemusasiantuntijuutta, sijaishuollon turvallisuutta ja laatua, perhehoidon tukea, sijaishuoltopaikasta luvatta poistumiseen liittyvää toimintamallia, laitoshoidon ja erityisryhmien vertaisarviointia, nuorten verkkopohjaista tukea sekä yhteisövaikuttavuutta lastensuojelun ja yhdyspintojen yhteiskehittämisessä. Toimintavuonna Pesäpuun teema on ollut lasten osallisuus. Sekä Salapoliisi- että SISUKAS-toiminnoilla oli kymmenvuotisjuhlavuosi, ja niitä juhlittiin erityisesti sekä uusien että pitkäaikaisten kumppaneiden kanssa.

Huhtikuussa 18.2. vietettiin kolmatta kertaa Pesäpuun koordinoimaa Care Day -sijaishuollon juhlapäivää. Sijaishuollon yksiköiden ja sijaisperheiden juhlinnan lisäksi käytiin Erätauko-keskusteluja hyvinvointialueiden mahdollisuuksista ja haasteista. Uutena kehittämis- ja innovaatioavauksena Pesäpuun nuorten tiimi organisoisi Sitran tukemana lastensuojelun tulevaisuustyöpajoja. Hyvinvointialueiden tuloon varauduttiin tekemällä muun muassa Pesäpuun

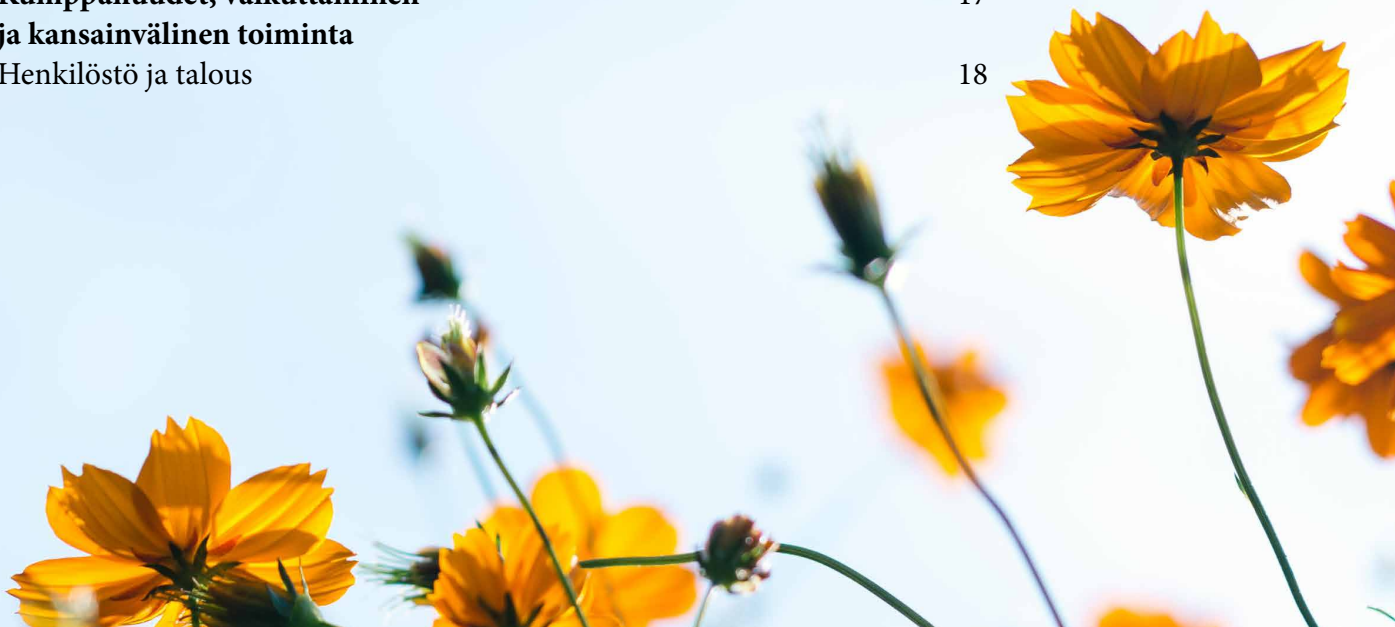
koulutuksista esite sekä käymällä henkilöstön ja hallituksen kanssa keskusteluja hyvinvointi-alueyhteistyön varmistamiseksi. Pesäpuulla oli vahva rooli kansallisen lapsistrategian turvallisuutta ja kaltoinkohtelua koskevien teemojen kehittämistyössä, lastensuojelun käsikirjan päivittämisessä sekä useissa muissa kumppaneiden kehittämishankkeissa. Pesäpuun tunnettuus on toimintavuotena kasvanut, ja saimme kumppaneiltamme ja asiakkailtamme edelleen erinomaiset arviot toiminnastamme luotettavuuden ja suositeltavuuden osalta.

Pesäpuussa siirryttiin toimintavuoden alussa joustotyöaikaan ja se on osaltaan tuonut lisää jaksamista haasteellisessa kehittämistyössä. Henkilöstön hyvinvointi on tärkein edellytys vaikuttavalle kehittämistyölle ja hyvinvoinnin lisääntymiselle. Kiitos Pesäpuun historian tapahumarikkaimmasta toimintavuodesta kuuluu Pesäpuun osaaville työntekijöille ja hallituksen jäsenille, lapsille ja nuorille, rahoittajille sekä luotettaville kehittämiskumppaneille.

Sisällys

Muutos on aina myös mahdollisuus	2
Perhehoidon kehittämistä tunnettyön ja vastuunjaon teemojen äärellä	5
PRIDE-valmentajakoulutus, valmentajien tuki ja PRIDE-valmennusmateriaalit	5
Arviointikoulutukset	6
Sisukas – Sijoitettu lapsi varhaiskasvatuksessa ja koulussa	6
Lasten osallisuus ja kokemusasiantijuus	
Kirahvitoiminta	8
Salapoliisitoiminta	9
Nuorten osallisuus ja kokemusasiantijuus	
Kokemusasiantuntijuutta juurruttamassa sekä ideoiden pilotointia nuorten hyväksi	10
Yhdessä aikuisuuteen – Elämässä Eteenpäin (YEE) -hanke	11
UP2US – Meistä kiinni	11
Nuorten Turvasatama	12
Hatkassa – Sijaishuoltopaikasta luvatta poistuminen ja sinne palaamatta jättäminen	13
X-ketju	14
Viestintä, markkinointi, varainhankinta	15
Pesäpuun vuosi lukuina	16
Kumppanuudet, vaikuttaminen ja kansainvälinen toiminta	17
Henkilöstö ja talous	18

Perhehoidon kehittämistä tunnetyön ja vastuunjaon teemojen äärellä

Toimintavuonna on ollut tavoitteena perhehoidon aikuisten tunne- ja vuorovaikutustaitojen lisääntyminen lasten kanssa toimiessa. Tunnetyöskentelyn ohjaajien pilottikoulutuksissa ja kehittäjätapamisissa on harjoiteltu mentalisaatiota ja kiintymyskeskeistä vuorovaikutusta sekä kehitetty tunnetyöskentelyn menetelmiä.

Lastensuojelun työntekijöiden edellytyksiä läheissijoitusratkaisujen tekemiseen on lisätty koulutamalla ja keräämällä kokemustietoa. Opas läheissijaisvanhemmuutta harkitsevalle valmistui.

Perhehoidon työntekijöiden ja perhehoitajien toimivan ja luottamusta rakentavan yhteistyön aloittamiseen on kerätty konkreettisia askelmerkkejä kehittäjäryhmissä Helsingin perhehoidossa. Askelmerkkien avulla perhehoidon eri osapuolten tehtävät ja roolit yhteistyössä selkiytyvät.

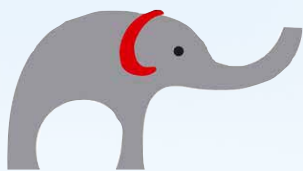
Kehittämistyössä syntynyttä tietoa sekä hyviä käytäntöjä ja kokemuksia on levitetty perhehoidon verkostoissa. Vuonna 2022 järjestettiin yhteistyössä Perhehoitoliiton ja Pelastakaa Lapset ry:n kanssa perhehoidon alueelliset asiantuntija-aamupäivät, koordinoitiin perhehoidon palveluntuottajien pyöreän pöydän kokoontumisia sekä osallistuttiin moniammatillisiin asiantuntijaryhmiin.

PRIDE-valmentajakoulutus, valmentajien tuki ja PRIDE-valmennusmateriaalit

Pesäpuu on järjestänyt toimintavuoden aikana kaksi 12 päivän mittaista PRIDE-valmentajakoulutusta. PRIDE-valmentajien kouluttamisen lisäksi tavoitteena on ollut valmentajien osaamisen ylläpitäminen ja kehittäminen työkokouksen ja konsultaatioiden avulla.

Valmentajien ja valmennusta toteuttavien organisaatioiden kanssa PRIDE-valmentajakoulutusta ja PRIDE-valmennusta kehitetään vastaamaan perhehoidon monimuotoistumisen tarpeisiin. PRIDE-valmentajan oppaan ja osallistujan oppaan ruotsinnokset valmistuivat ja ruotsinkielisen valmentajakoulutuksen suunnittelu aloitettiin. PRIDE-valmennuksen sähköinen esite valmistui.

Sosiaalisen median kanavien ja valmentajien oman Facebook-ryhmän kautta on tehty aktiivista viestintää. Valmentajien käytössä on oma verkkosivusto, jonne päivitetään materiaaleja. Nämä tukevat valmentajien verkostoitumista ja kokemusten vaihtoa hyvistä käytännöistä.

Perhehoidon eri osapuolten osallisuuden vahvistamista on toteutettu koulutusyhteistyönä UP2US-tiimin kanssa Mitä on sijaissisaruus? -koulutuksessa sekä vertaistoiminnan ja Sisaruus sijaishuollossa -seminaarin suunnittelussa ja toteutuksessa.

Arviointikoulutukset

Lapsilähtöiseen palvelutarpeen arviointiin ja lastensuojelun vaativiin arviointeihin on olemassa työskentelymallit. Näihin perustuvaa koulutusta sekä kehittämisprosesseja on toteutettu yhdessä sosiaalihuollon sekä lastensuojelun avo- ja sijaishuollon toimijoiden kanssa. Kokemusasiantuntijat ovat olleet mukana koulutusten toteuttamisessa. Koulutus- ja kehittämisprosesseja on toteutunut yhteensä kolme.

Sisukas – Sijoitettu lapsi varhaiskasvatuksessa ja koulussa

Sisukas on strukturoitu, systeminen toimintamalli sijoitettujen lasten ja nuorten koulunkäynnin ja hyvinvoinnin tukemiseen sekä syrjäytymisen ehkäisyyn yli sektorirajojen.

Sisukas-mallia juurrutettiin toimintavuonna tuleville hyvinvointialueille. Yhteiskehittämisen avulla kuntia autettiin löytämään alueellisia ratkaisuja sijoitettujen lasten ja nuorten koulunkäynnin järjestämiseen ja kouluakäymättömyyteen. Kehittämis- ja koulutusprosesseja toteutettiin

STM:n Lastensuojelun monialainen kehittäminen -hankkeiden tilauksesta Satakunnassa ja Varsinais-Suomessa (kuudessa kunnassa ja kahdessa koulukodissa) sekä Itä- ja Keski-Suomessa (Lumonaari-webinaarisarja). Sijoitettujen oppilaiden palvelupolkua kirkastettiin, henkilöstön osaamista vahvistettiin ja yhteistyötä tiivistettiin yli sektorirajojen. Hankkeessa tuotettiin lyhytelokuvia ja materiaalia juurruttamisen tueksi. Jyväskylän ja Porin vakiintuneiden Sisukas-tiimien toimintaa mentoroitiin sekä luotiin pohjaa valtakunnalliselle, vuosittain täydentyvälle Sisukas-verkostolle.

Pikku-Sisukas-toiminnan kehittäminen jatkui. Tavoitteena on edistää sijoitettujen lasten tasavertaisia oikeuksia yksilölliseen tukeen varhaiskasvatuksessa luomalla toimintamalli sekä vahvistamalla ammattilaisten osaamista. Verkkokoulutuksen kehittäminen ja pilotointi alkoi Jyväskylässä, Satakunnassa ja Varsinais-Suomessa.

Lasten ja nuorten mielen hyvinvoinnin tueksi monialaisia ammattilaisia koulutettiin kognitiiviseen käyttäytymisterapiaan perustuvan Älyä tunteet -menetelmän käyttöön. Lisäksi järjestettiin tilauskoulutuksia trauma-auttamisesta koulussa ja varhaiskasvatuksessa sekä lastensuojelutietoisuudesta terveydenhuollossa.

Vaikuttamista ja lastensuojelun, koulun sekä hoitotahon välistä yhdyspintatyötä jatkettiin valtakunnallisessa, OKM:n VIP – vaativan erityisen tuen verkoston Sijoitetut-teemaryhmässä. Care Day -viikolla toteutettiin toiminnalliset verkko-oppitunnit yläkoululaisille yhteistyössä kokemusasiantuntijoiden kanssa lastensuojelutietoisuuden lisäämiseksi sekä stigman hälventämiseksi.

Lasten osallisuus ja kokemusasiantuntijuus

Kirahvitoiminta

Kirahvitoiminta on jatkanut 3–5-vuotiaiden lasten osallisuuden edistämistä.

Kehittämistyössä on ollut kaksi painopistettä: Lapsen mielipiteen selvittämisen mallin tuottaminen sekä lyhytaikaisen vastaanottoperhetyön kehittäminen lapsen osallisuuden vahvistamiseksi. Mielipiteen selvittämisen mallin kehittämisessä oleellista on ollut tuottaa toimintamalli, joka auttaa lapsen ajatusten ja toiveiden kuulemisessa ja huomioimisessa hänen lastensuojelun asiakasprosessissaan. Kuluneen kauden aikana mallista muodostui verkkosivusto: www.lapsenmielipide.fi. Mallin tärkeä osa ovat lapsen itseilmaisua tukevat työvälineet, joista toteutettiin ohjevideot. Videot ovat katsottavissa verkkosivulta. Työvälineet tuoteistetaan tuotepaketiksi, jota voi ostaa Pesäpuun verkkokaupasta.

Lyhytaikaisen vastaanottoperhetyön osalta Kirahvityö on keskittynyt kehittämään menetelmiä ja välineitä, joilla lapsen turvallista osallisuutta sijaishuoltopaikan muutos- ja murroskohdissa voidaan vahvistaa. Uudet työvälineet ovat Kirahvi Mainion tarinat -kirjasarjan uutuus, Seeprojen luona -kirja, sekä vuorovaikutuskortit, joiden avulla aikuinen ja lapsi voivat luoda yhteyttä ja lujittaa keskinäistä luottamusta. Vuorovaikutuskortit on tarkoitettu erityisesti perhehoitajan ja lapsen välisen suhteen vahvistamiseen.

Kirahvityötä kehittämässä ovat olleet toimintavuonna myös sijaishuollossa kasvaneet nuoret aikuiset, jotka avasivat kokemusmaailmaansa Kirahvityön teemoista. Yhteisestä dialogista syntyi aikuisille ja päättäjille suunnattu kirja: Elintärkeitä asioita – Ikkuna lasten kokemusten syvempään ymmärtämiseen.

Lastensuojelun ammattilaisille on kehitetty sekä lapsen mielipiteen selvittämisen että vastaanottoperhetyön erityisosaamista tukevat koulutukset. Esihenkilöille on järjestetty omia työpajoja, joiden tehtävänä on ollut tutkia ja kehittää esihenkilön roolia vahvistamaan lapsen osallisuutta.

Työpajoissa on pyritty luomaan alueen erilaisia toimintatapoja yhtenäistäviä rakenteita. Kirahvityön sisällöt ovat olleet aktiivisesti esillä myös sosiaalisessa mediassa.

Salapoliisitoiminta

Salapoliisitoiminnan keskeinen tavoite on vahvistaa 6–12-vuotiaiden lasten osallisuutta lastensuojelussa niin heidän omassa arjessaan kuin lastensuojelun kehittämis- ja vaikuttamistoiminnassa. Tätä työtä on tehty jo kymmenen vuoden ajan monin eri tavoin. Toimintavuosi oli Salapoliisitoiminnan juhluvuosi, jota vietettiin teemalla Jotta lapsia kuultaisiin.

Juhlavuoden kunniaksi tehtiin ammattilaisille suunnattu synttärikiertue kahdeksalle eri paikkakunnalle, ja saatiin uusia Salapoliisitoiminnan ystäviä. Lisäksi hankkeessa koulutettiin, pidettiin puheenvuoroja ja kirjoitettiin artikkeleita ja blogeja. Hankkeessa aloitettiin myös toiminnan 10-vuotisen taipaleen historiikin kokoaminen. Juhlavuosi on ollut esillä myös sosiaalisessa mediassa erilaisina kampanjoina, kirjoituksina ja nostoina.

Hankkeen yhteistyökumppanit osallistuivat juhlavuoteen aktiivisesti monin eri tavoin, kuten järjestämällä Mäyrän syntymäpäiväjuhlia sekä nostamalla teemaa esiin omassa työssään, muun muassa kotikäynneillä lasten luo. Mäyrää juhlistettiin myös Tampereen nuorten kehittäjäryhmässä ja Turvasataman Discordissa.

Juhlavuonna hankkeella oli kolme Salapoliisiprosessia eri kumppaneiden kanssa. Teemoina olivat erilaiset tunteet, lapsen oikeudet sekä lasta auttavat lastensuojelupalvelut. Vuoteen mahtui myös yhdessä Pesäpuun nuorten tiimin kanssa Eksoten alueella toteutettu pilotti, jossa kerättiin systemaattisesti lasten ja työntekijöiden palautetta Salapoliisi Mäyrän auttamispelin ja tehtäväpaketin käytöstä.

Yksi vuoden kohokohdista oli Jotta lapsia kuultaisiin -juhlaseminaari Helsingissä syyskuussa. Seminaarissa eri toimijat saivat esitellä omaa toimintaansa ja siten antaa vinkkejä muille kiinnostuneille. Lisäksi kuultiin puheenvuoroja ja dialogeja, joissa vuorottelivat lastensuojelun kokemusääni sekä asiantuntijoiden ja tutkimuksen näkökulmat. Seminaari teki näkyväksi sen, miten monella tavoin Salapoliisi Mäyrä on saanut vaikuttaa lasten ja ammattilaisten elämään eri puolilla Suomea.

Nuorten osallisuus ja kokemusasiantuntijuus

Kokemusasiantuntijuutta juurruttamassa sekä ideoiden pilotointia nuorten hyväksi

Toimintavuonna pohdittiin nuorten kanssa yhdenvertaisuusteemaa sijaishuollon kontekstissa. Yhteistyössä Auta Lasta ry:n sekä Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus VASSO:n kanssa järjestettiin Turussa keväällä aiheesta Nuorten foorumi, johon osallistui nuoria ympäri Suomen. Syksyllä järjestettiin samojen yhteistyökumppaneiden kanssa foorumi myös ammattilaisille, jossa he pohtivat yhdenvertaisuutta kokemusasiantuntijoiden kanssa. Yhdenvertaisuutta pohdittiin myös Setan kanssa yhteistyössä järjestetyllä minifoorumikiertueella, jossa aiheena oli seksuaalikasvatus ja seksuaalioikeudet sijaishuollossa. Yhdenvertaisuutta koskevat viestit koottiin yhteen ammattilaisille suunnatussa webinaarissa joulukuussa Auta Lasta ry:n ja Setan kanssa.

Voima Vaikuttaa! -verkosto kokoontui vuoden aikana verkossa parin kuukauden välein, ja Voima Vaikuttaa! -verkostofoorumia isännöi UP2US-hanke. Verkostofoorumiin kokoontui nuoria kahdeksasta eri kehittäjäryhmästä ympäri Suomen pohtimaan muun muassa tulevaisuuden kokemusasiantuntijuutta. Yhteistyötä tehtiin myös Lastensuojelun Keskusliiton Kokemus tiedoksi -hankkeen sekä Erätauko-säätiön kanssa käynnistämällä syksyllä lastensuojelun kokemusasiantuntijuutta koskevan Pintaa syvemmältä -Erätaukokeskustelutarjan, joka jatkuu helmikuulle 2023. Toimintavuonna myös aloitettiin Muutosvoimaa! – Kokemustaustainen nuori asiantuntija työyhteisön jäsenenä -oppaan kirjoittamistyö.

Yhdessä Salapoliisitoiminnan kanssa pilotoitiin Eksoten lastensuojelun kanssa nuorten kanssa työskentelyn välineitä sekä niiden vaikuttavuuden mittausta. Pilotissa kerättiin vuoden aikana yli 20 käyttökokemusta välineillä, joista sekä nuoret että ammattilaiset täyttivät myös erillisen palautekyselyn työvälineen vaikuttavuudesta. Samalla kartoitettiin myös nuorten kanssa työskentelyn välineiden kehittämistarpeita.

Vertaisarviointia pilotoitiin yhteistyössä Diakonissalaitoksen ja Avosylin yhtymän kanssa. Pilotoinnissa vertaisarvioinnin kysymysmatriisi muokattiin soveltuvammaksi lapsille ja nuorille, joilla on erityistarpeita. Lisäksi vertaisarvioinnin materiaalit päivitettiin ja visuaalinen ilme uudistettiin yhteistyössä Sankarit-kehittäjäryhmän kanssa. Sankarit-kehittäjäryhmä kokoontui säännöllisesti hybridimuotoisesti Jyväskylässä ja Tampereella koko toimintakauden ajan, ja lisäksi vertaisarvioijille järjestettiin syksyllä kehittäjä- ja vertaistapaaminen Jyväskylässä.

Yhdessä aikuisuuteen – Elämässä Eteenpäin (YEE) -hanke

Yhdessä aikuisuuteen – Elämässä Eteenpäin (YEE) -hankkeessa järjestettiin toimintasuunnitelman mukaisesti kaksi nuorten foorumia, joista toinen oli suunnattu lastensuojelun jälkihuollossa oleville nuorille ja toinen alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleille nuorille. Sen lisäksi järjestettiin ammattilaisille kaksi Muutosvoimaa!-koulutusta, joista toisessa oli kouluttamassa Pesäpuun kokemustaustaisten asiantuntijoiden lisäksi hankkeen toimintaan osallistuneita nuoria.

YEE-hankkeessa myös tehtiin nuorilähtöistä viestintää muun muassa hankkeen sometilillä @yeenuoret. Oman hankkeen yhteiskehittämisen pajojen lisäksi hankkeen kokemustaustaiset työntekijät osallistuivat muun muassa muiden toimijoiden koulutuksiin, työpajoihin sekä podcasteihin. Syksyllä YEE-hanke myös kutsuttiin vierailulle eduskunnan sivistysvaliokuntaan, jonne Pesäpuun työntekijät rakensivat hankkeen nuorten viesteistä kansanedustajille jaettavan koosteen. Yhteistyötä sivistysvaliokunnan kansanedustajien kanssa jatketaan vuonna 2023 Diakonissalaitoksen Nuorten ohjelma -hankkeen perustaman alustan kautta.

UP2US – Meistä kiinni

Toiminta keskittyi toimintasuunnitelman mukaisesti monella tasolla tukemaan ja vahvistamaan sijaishuollossa asuvien sekä asuneiden nuorten hyvinvointia, osallisuutta ja turvallisuutta yksilö- ja ryhmätasolla. Kehittäjäryhmät tarjosivat nuorille vertaisuutta sekä mahdollisuuden osallistua alueelliseen ja kansalliseen lastensuojelun kehittämiseen. Ryhmät kokoontuivat aktiivisesti, ja etenkin Pirkanmaan ryhmän nuoret olivat mukana myös muiden toimijoiden monipuolisissa kokemusasiantuntijatehtävissä ryhmänohjaajien tuella.

Keskeistä toiminnassa oli monipuolinen yhteistyö hyvinvointialueiden valmistelusta vastaavien henkilöiden kanssa. Valmistelijoille tuotiin esiin kokemusasiantuntijuuden mahdollisuuksia ja etuja palveluiden kehittämisessä. Yhteistyössä LUMO-hankkeen kanssa järjestettiin esimerkiksi webinaareja. Pirkanmaan kehittäjäryhmän nuoret olivat monipuolisesti mukana MONNI-hankkeessa sekä edistämässä kokemusasiantuntijuuden viemistä hyvinvointialueiden rakenteisiin. Sijaishuollon juhlapäivän (Care Day) teemana oli Toimiva sijaishuolto hyvinvointialueilla, mihin liittyen muun muassa kerättiin mielipidekirjoituksia nuorilta.

Keski-Suomessa syvennyttiin vuoden aikana sijaishuollosta itsenäistyneiden vanhempien kokemuksiin. Kyselyllä, foorumissa ja vertaistapaamisissa kartoitettiin heidän kokemuksiaan eri palveluista sekä vanhemmuuteen liittyvistä erityiskysymyksistä. Lisäksi järjestettiin ammattilaisille suunnattu seminaari, ja toiminnoista koottiin raportti. Yhteistyötä tehtiin vanhemmuusteemassa myös YAMK-opiskelijan kanssa tekeillä olevaan opinnäytetyöhön liittyen.

Sijaishuoltoon liittyvistä sisaruuden erityiskysymyksistä kerättiin tietoa tapaamalla sisaruksia kesäpäivässä, yksilötapaamisissa ja Nuorten Turvasatamassa järjestetyssä vertaiskeskustelussa. Sijaishuollon eri toimijoiden ymmärrystä teemasta vahvistettiin ammattilaisille suunnatulla webinaarilla sekä toimittamalla Sisaruustarinat-kirja, joka julkaistaan vuonna 2023.

Lastensuojelun piirissä olleille nuorille järjestettiin viidettä kertaa yhteinen joulujuhla Jyväskylässä.

Nuorten Turvasatama

”Verkkovälitteisen tuen, vertaistuen ja osallistumismuotojen kehittäminen lastensuojelun asiakkaina olevien ja olleiden ihmisten hyvinvoinnin vahvistamiseksi”-, eli tutummin Nuorten Turvasatama-hanketta toteutetaan Pesäpuu ry:n, Osallisuuden Aika ry:n ja Auta Lasta ry:n yhteistyönä.

Keskeinen osa toimintaa toimintavuonna olivat Turvasataman Discord-palvelimella noin kolme kertaa viikossa järjestettävät avoimet ryhmätoiminnot sekä keskiviikkoisin käytävät yksityiskeskustelut kohderyhmän nuorten ja työntekijöiden välillä tukea, vertaistukea, tietoa ja palveluohjausta tarjoten. Toiminta on suunnattu 13–29-vuotiaille nuorille, joilla on kokemusta lastensuojelusta. Ryhmätoimintaa kehitettiin ja toteutettiin yhdessä nuorten sekä parinkymmenen eri yhteistyökumppanin kanssa.

Keväällä Discordissa toteutettiin kokeilut verkkovälitteisestä lastensuojelun vaikuttajaryhmästä sekä tunnetaitoryhmästä. Ryhmien tarkoitus oli kehittää ja kokeilla suljettuja ryhmäprosesseja Discordissa.

Syksyllä hankkeessa pilotoitiin kansainvälisestä Better Futures -ohjelmasta inspiroitunutta Kohti korkeuksia -verkkovertaisementorointia, joka sisälsi mentoriparien keskinäistä työskentelyä sekä

osallistujille järjestettyjä yhteisiä etätapaamisia. Mentorointiohjelman tavoitteena oli vahvistaa vertaisuuden avulla sijaishuollossa asuvien tai asuneiden nuorten valmiuksia pohtia ja ottaa askelia omalla opinto- ja urapolulla korkeakoulutuksen näkökulmasta sekä tunnistaa omia opiskeluun ja työelämään kytkeytyviä vahvuuksiaan.

Hatkassa – Sijaishuoltopaikasta luvatta poistuminen ja sinne palaamatta jättäminen

Toimintavuoden aikana Hatkassa – Sijaishuoltopaikasta luvatta poistuminen ja sinne palaamatta jättäminen -hankkeessa on keskitytty luomaan tilannekuvaa hatkaamisilmiöstä 2020-luvun Suomessa. Hatkaamisesta on tähän mennessä ollut Suomessa vähän tutkittua tai muuta tietoa, jota ammattilaiset voisivat hyödyntää osana omaa työtään. Hatkassa-hankkeen tavoitteena on, että ammattilaisilla on käytettävissään moninäkökulmaista, ajantasaista ja kattavaa tietoa hatkaamisesta. Tiedon avulla ammattilaiset pystyvät tarjoamaan nuorille heidän tarpeidensa mukaista apua ja tukea hatkaamistilanteissa.

Tilannekuvan luomiseksi hankkeessa on tutustuttu kansainväliseen ja kotimaiseen kirjallisuuteen hatkaamiseen liittyen. Lisäksi syksyllä toteutettiin Hatkassa-kysely, johon saatiin lähes 2 000 vastausta nuorilta, nuorten läheisiltä, sijaishuoltopaikoilta, sosiaalityöstä, poliiseilta ja muilta hatkaamisilmiötä kohtaavilta ammattilaisilta. Tämän lisäksi syksyn aikana järjestettiin hieman yli kaksikymmentä työpajaa, joissa kyselyn tuottamaa määrällistä tietoa syvennettiin keskusteluin.

Toimintavuoden aikana on lisäksi tavattu kumppaneita ja sidosryhmien edustajia sekä pidetty puheenvuoroja ja esiinnytty mediassa. Vuoden aikana hankkeen suunnitelmat sen muiden tavoitteiden saavuttamiseksi ovat konkretisoituneet, ja niitä on edistetty erilaisin tavoin. Hankkeen etenemisestä voi lukea lisää puolivuositain julkaistavista katsauksista, jotka löytyvät Pesäpuun verkkosivuilta.

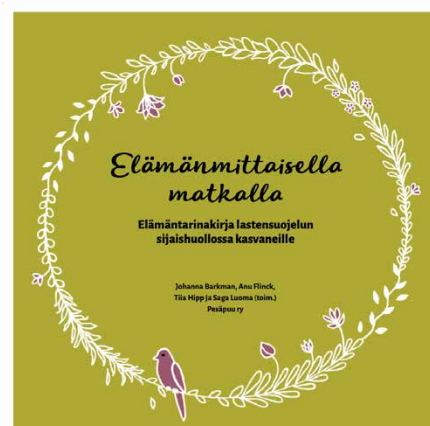
X-ketju

Toimintavuonna saatettiin päätökseen X-ketju-hankkeen kehittämistyö sekä oltiin mukana toteuttamassa sosiaali- ja terveysministeriöltä (STM) saatuja toimeksiantoja liittyen kansalliseen lapsistrategiaan.

X-ketju-hanke jäi ilman toimintavuodelle haettua jatkorahoitusta, joten sijaishuollossa kaltoin- kohdelluiksi tulleiden henkilöiden auttamisen ja tuen juurruttamistyö jäi keskeneräiseksi. Kevään aikana viimeisteltiin eri toiminnot, kuten traumaterapeuttinen vakautumisryhmä ja Elämänmittaisella matkalla -elämäntarinakirjan vertaiskehittäjäryhmä. Valtion koulukotien kanssa aloitettiin asiakaspalautemallin kehittämistyö, joka jatkuu myös vuodelle 2023.

Ensimmäinen STM:ltä saatu toimeksianto liittyi seksuaaliväkivallan ehkäisyyn. Loppuvuoden 2021 sekä alkuvuoden 2022 aikana Pesäpuu oli mukana toteuttamassa Suomen ensimmäistä kansallisen lapsistrategian osallisuuspilottia osana Suomen ensimmäistä Lanzaroten ihmisoikeus-sopimuksen kansallisen toimeenpanosuunnitelman valmistelua. Osallisuuspilotissa kuultiin ajatuksia 15–17-vuotiailta nuorilta seksuaaliväkivallasta. Nuorten ajatuksia hyödynnettiin osana ihmisoikeussopimuksen kansallista toimenpanosuunnitelmaa, jotta se vastaisi paremmin lasten ja nuorten tarpeita. Osallisuuspilotin tuloksena syntyi myös nuorille, nuorten läheisille ja ammattilaisille suunnattu työkirja sekä animaatio.

Toisen STM:ltä saadun toimeksiannon tavoite on vahvistaa trauma- ja väkivaltatietoista sijaishuoltoa. Kansallisen lapsistrategian toimenpiteessä numero 8 tehtiin selvitys sijaishuollossa tapahtuvasta tämänhetkisestä kaltoinkohtelusta ja väkivallasta. Osana tätä toimenpidettä valmistui Pesäpuun tuottamana opas, joka keskittyy trauma- ja väkivaltatietoisien osaamisen vahvistamiseen. Opas on tarkoitettu lastensuojelun ja sijaishuollon ammattilaisille sekä opiskelijoille, erityisesti lapsen lähellä toimiville aikuisille.

Viestintä, markkinointi, varainhankinta

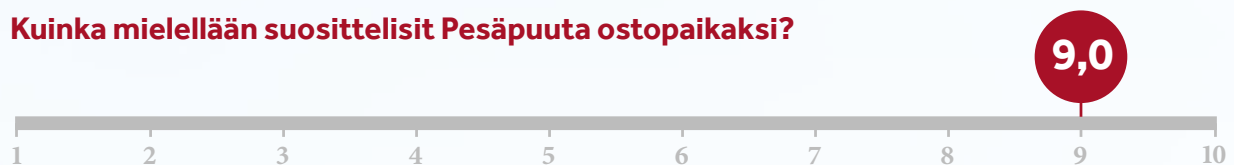
Pesäpuun viestinnän tavoitteena on Pesäpuun brändin ja roolin vahvistaminen uskottavana vaikuttajana ja luotettavana yhteistyökumppanina suomalaisessa lastensuojelustyössä. Toimintavuoden aikana Pesäpuun viestinnässä tuettiin Pesäpuun kehittämistoimintaa siitä kertovin moninlaisin viestein ja kuvin. Lisäksi viestinnässä markkinoitiin Pesäpuun koulutus- ja tuotetarjontaa sekä vertais- ja kehittäjäryhmätoimintaa. Vuoden pääteemana oli Jotta lapsia kuultaisiin.

Pesäpuun ulkoinen viestintä painottui toimintavuonna sosiaalisen median kanaviin, verkkosivuihin, uutiskirjeeseen sekä hankelähtöisiin artikkeli- ja blogijulkaisuihin. Tuote- ja koulutusmarkkinointia tehtiin toimintavuoden aikana verkkomarkkinoinnin lisäksi kahdessa eri yleisötapahtumassa. Pesäpuun maksullisen markkinoinnin toteutuksesta vastasi Generaxion Oy.

Varainhankinnassa painotettiin yritysyhteistyötä ja sen suomia erilaisia mahdollisuuksia, kuten osaamisen ja ammattitaidon lahjoittamista rahalahjoitusten lisäksi. Yhteistyötä tehtiin muun muassa Gofore Oyj:n kanssa. Valtakunnallista näkyvyyttä Pesäpuu sai Automatia Pankkiautomaatit Oy:n kanssa tehdystä varainhankintayhteistyöstä Suomen yli 1200 Otto-automaatilla tehdyn varainhankintakampanjan yhteydessä.

Pesäpuun kumppanuuskysely syksy 2022, kysymykset asteikolla 1–10.

Kuinka mielellään suosittelisit Pesäpuuta ostopaikaksi?

Pesäpuun vuosi lukuina

2022

Osallistujia

13 292

Tapahtumista lähtötapahtumia oli 238 ja etätapahtumia 449.

Tapahtumat yhteensä

735

Koulutukset **33** Webinaarit **41**

Koulutus- ja ryhmäprosessit **25**

Nuorten tapahtumat **231** Seminaarit **9**

Lasten tapahtumat **9**

Julkaisut ja materiaalit

49

Blogi-
kirjoitukset

22

Lausunnot
ja kannanotot

6

Puheenvuorot

63

Tutkimukset
ja opinnäytteet

14

Artikkelit

11

Pesäpuun somekanavien
seuraajat yhteensä

14 490

Hankkeiden omien
somekanavien seuraajat yhteensä

8004

Uutiskirjeen tilaajat

2979

Kehittämistä
tapaamiset ja
-ryhmät

208

Työryhmät
ja verkostot
joissa Pesäpuun
edustaja mukana

51

Ohjausryhmät

23

Kumppanuudet, vaikuttaminen ja kansainvälinen toiminta

Pesäpuun yhtenä toiminnan peruskivenä on kumppanuus. Kumppaneiden kanssa tehty kehittämistyö lisää ymmärrystä kehitettävästä asiasta sekä mahdollistaa toimintamallien juurtumista rakenteisiin. Pesäpuu on ollut aktiivisesti yhteydessä lastensuojelun toimijoihin saadakseen tietoa kehittämisen tarpeista ja jakaakseen Pesäpuun kehittämistyössä syntyntä tietoa ja toimintamalleja. Yhteistyötä syventävät tapaamiset pidettiin Helsingin kaupungin perhehoidon, Jyväskylän kaupungin lastensuojelun ja maakunnallisen sijaishuoltoyksikön sekä Talentia ry:n kanssa.

Pesäpuu toimitti vuoden aikana useita lausuntoja viranomaisille, otti kantaa työryhmissä ja lehtikirjoituksilla sekä Pesäpuun omissa viestimissä, uutiskirjeissä sekä blogikirjoituksissa. Lausuntoja annettiin muun muassa lastensuojelulain kokonaisuudistukseen ja sosiaaliturva-uudistukseen sekä eduskunnalle lastensuojelun kustannuksiin liittyen. Pesäpuu oli edistämässä myös lapsistrategian toimeenpanoa useissa toimenpidekohdissa. Pesäpuussa aloitettiin kansallisten perhehoitopäivien 2023 suunnittelu, ja Care Day -sijaishuollon juhlapäivää vietettiin kolmatta kertaa yhä laajemmalla toimijajoukolla 18.2.2022.

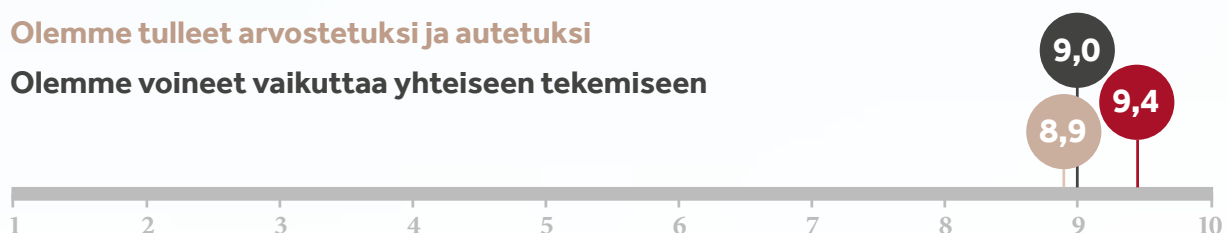
Pesäpuun kansainvälinen toiminta on jäsenyyden kautta toteutunut yhteistyössä Eurochild-, IFCO- ja Nofca-organisaatioiden kanssa. Nofcan toiminnassa on keskitytty Pohjoismaiden perhehoidon tilaan ja kehityssuuntiin. IFCO on perhehoidon kansainvälinen yhteistyöelin, jonka seminaareihin on osallistuttu vaihtelevasti, lähinnä Euroopassa. Toimintavuotena valmisteltiin myös EU-rahoituksen saamista Barnahus-hankkeen implementoimiseksi Suomessa. Eurochild-järjestön tavoitteena on lasten oikeuksien edistäminen Euroopan tasolla, ja Pesäpuu on allekirjoittanut Eurochildin lapsipolitiikkaohjelman.

Pesäpuun kumppanuuskysely syksy 2022, kysymykset asteikolla 1–10.

Kuinka mielellään suosittelisit Pesäpuuta yhteistyökumppaniksi?

Olemme tulleet arvostetuksi ja autetuksi

Olemme voineet vaikuttaa yhteiseen tekemiseen

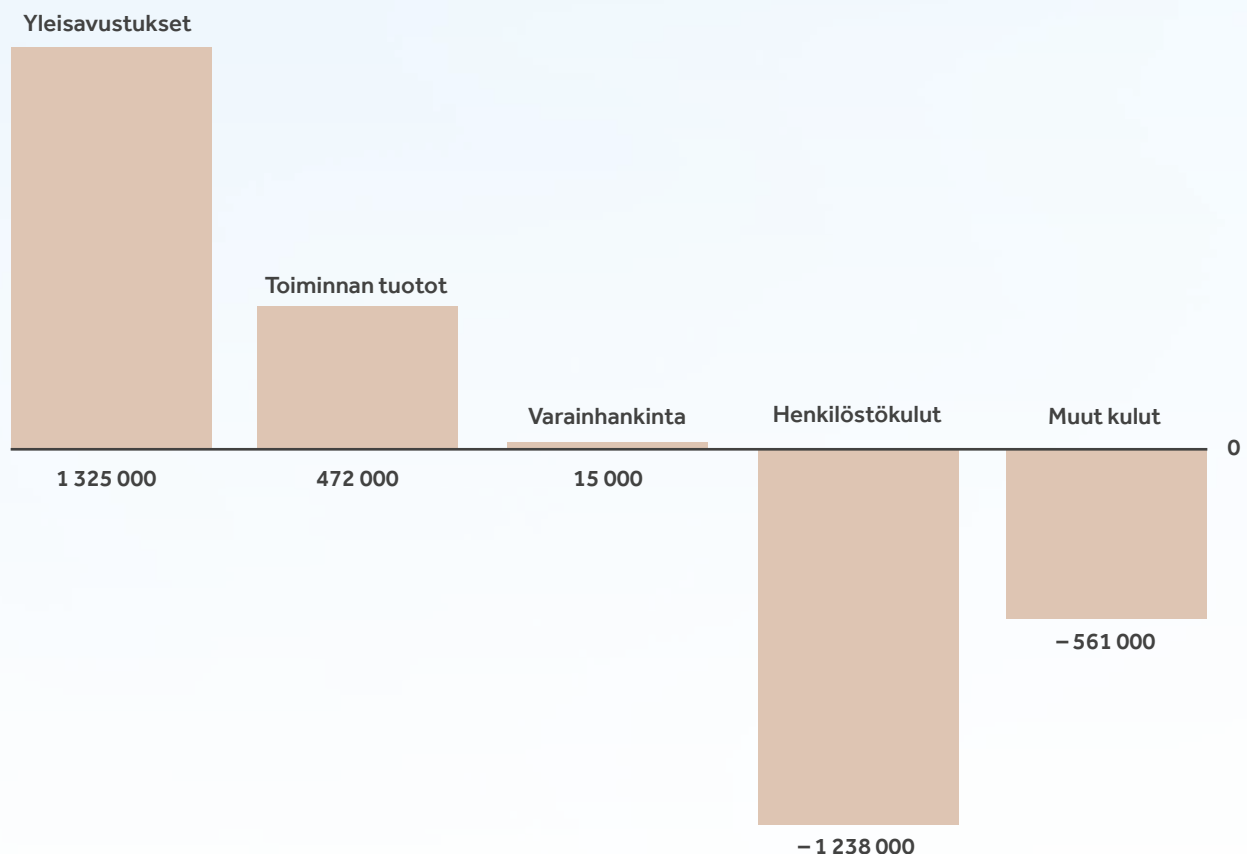
Henkilöstö ja talous

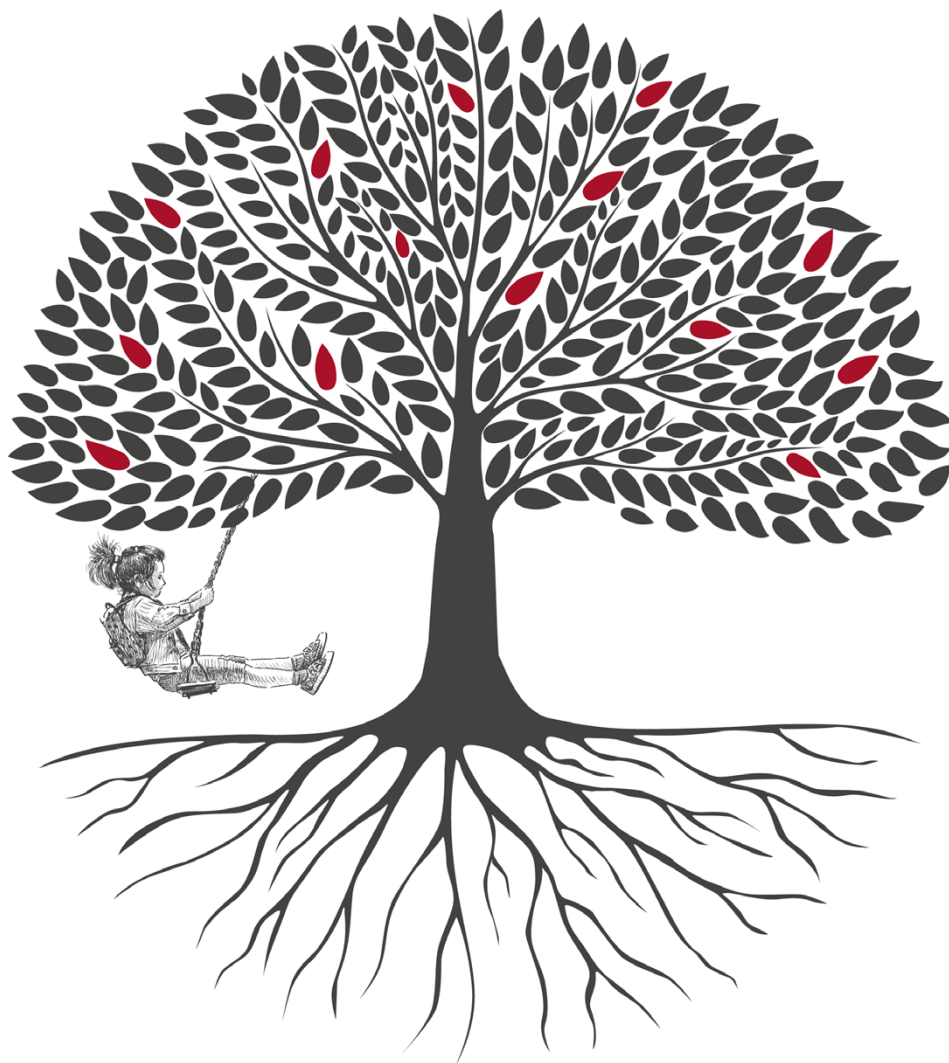
Pesäpuun tärkein voimavara on pitkäjänteiseen työhön sitoutunut, osaava, innostunut ja motivoitunut henkilökunta. Yhdistyksen henkilökunta koostuu moniammatillisesta asiantuntijajoukosta. Osaamista on erityisesti lastensuojelun sijais- ja jälkihuollosta, laitos- ja perhehoidosta, lastensuojelun sosiaalityöstä, sijoitettujen lasten varhaiskasvatuksen ja koulunkäynnin tukemisesta, nuorten kanssa toimimisesta, lasten oikeuksista ja kuulemisesta sekä kokemusasiantuntijuudesta. Kehittämistyössä kokemuksella on suuri merkitys tutkitun tiedon rinnalla.

Toimintavuoden lopussa Pesäpuussa oli 31 (28) työntekijää. Henkilöstä oli vuoden aikana kolmessa toimipisteessä, Jyväskylässä, Tampereella ja Helsingissä. Toimintavuoden alussa Pesäpuussa siirryttiin joustotyöaikaan, mikä henkilöstökyselyn mukaan lisäsi työhyvinvointia. Työvire henkilöstöllä oli erinomainen koko vuoden.

Pesäpuun toiminnan mahdollistaa Veikkauksen ja ESR:n sekä eri ministeriöiden ja säätiöiden rahoitukset. Kokonaisuudesta noin 30 prosenttia rahoitetaan Pesäpuun kehittämien työvälineiden, valmennusten ja koulutusten myynnillä.

Pesäpuun talous toimintavuonna:

I Pesäpuu ry

LASTENSUOJELUN
KEHITTÄMISYHTEISÖ